

L'educador/a social a l'escola

Diferents models de l'estat Espanyol

Lluís Vila Savall
CEESC Desembre 2018

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Extremadura: 2002

Primera comunitat autònoma a incorporar la figura professional de l'educador social als centres educatius reglats, en concret als instituts d'ensenyament secundari,

La llei considera necessari ajudar l'alumnat a resoldre les dificultats fruit de circumstàncies sociofamiliars que puguin influir negativament en la seva trajectòria escolar. Ho justifiquen per les constatacions següents:

- ✓ **Necessitats cada vegada més complexes** i calen professionals que les coneguin en profunditat i que ajudin a prevenir-les i a buscar-hi solucions juntament amb la resta de la comunitat educativa.
- ✓ La complexitat de les característiques psicològiques, socials i familiars en el període de **l'adolescència**.
- ✓ La necessitat de **connectar el sistema educatiu amb les famílies**, i així propiciar la comunicació entre totes dues parts.
- ✓ **La relació dels centres escolars amb altres recursos educatius**, que es poden aprofitar en clau de col·laboració i benefici mutu.
- ✓ La importància i la necessitat **d'obrir l'escola a l'entorn**, amb la finalitat de convertir-se en un recurs educatiu més de la comunitat social.
- ✓ **Els conflictes de convivència** són cada vegada més freqüents en l'espai escolar, per la qual cosa la seva intervenció necessita noves eines i professionals que ajudin a pal·liar-los.
- ✓ La introducció d'un marc de **valors de ciutadania** que promou la construcció d'una societat democràtica i responsable

Extremadura: Llei 4/2011, de 7 de març d'educació d'Extremadura

Aquesta llei recull novament les funcions de l'educador social de manera succinta, que **deixa de ser personal d'administració i serveis per a convertir-se en agent educatiu no docent**

L'educador social:

Treballa sota la instrucció directa de l'equip directiu, especialment amb la direcció d'estudis

Coordina la seva tasca amb els tutors i altres professors

Comparteix funcions amb el departament d'orientació i amb el departament d'activitats complementàries i extraescolar

Extremadura: Funcions

- a) Proposar, desenvolupar i avaluar **programes de convivència** en els IES per a la seva incorporació en els **projectes educatius de centre** i en les **programacions** generals anuals.
- b) **Detectar els possibles factors de risc** que puguin generar dificultats en la comunitat educativa.
- c) **Intervenir en conflictes** escolars, familiars i socials en col·laboració amb els tutors.
- d) Participar en l'elaboració, seguiment i intervenció dels **plans de prevenció i control de l'absentisme escolar**
- e) **Participar en els plans d'acció de tutoria** sobre el desenvolupament d'habilitats socials, prevenció i resolució de conflictes, educació per a la salut, prevenció de conductes xenòfobes i racistes, i prevenció de la violència contra les dones.
- f) **Col·laborar en el desenvolupament dels programes d'orientació acadèmica i professional**, i els programes de salut escolar i d'educació per a la salut.
- g) Redactar **propostes que fomentin les relacions dels centres educatius amb l'entorn social**, per a la seva incorporació a la programació general anual.
- h) Col·laborar amb els departaments d'orientació en la **resposta educativa i el seguiment a l'alumnat amb comportaments problemàtics**.
- i) Programar, amb els departaments d'orientació i els equips directius, **actuacions per a informar les famílies** sobre el procés educatiu dels seus fills/es.
- j) Col·laborar amb els departaments d'activitats complementàries i extraescolars en la programació i desenvolupament d'activitats culturals i esportives, com també en l'organització de la biblioteca dels centres escolars i en el desenvolupament de programes específics d'animació a la lectura.
- k) Participar en els programes de formació de pares i mares.
- l) Supervisar i garantir el bon funcionament dels serveis de transport escolar, en coordinació amb la direcció del centre.

Extremadura: Per acabar...

Els educadors socials atenen la prevenció i, si escau, **l'atenció a situacions motivades per violència de gènere**, tal com preveu la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere

Pla regional de la convivència escolar

Es proposa que sigui l'educador social qui **exerceixi de mediador**, sempre que aquesta funció es reculli en el reglament d'organització i funcionament del centre.

El pla inclou un **protocol d'intervenció en cas de conflictes greus**, i encarrega a l'educador la intervenció immediata per a proposar les mesures necessàries de protecció als alumnes víctimes d'assetjament o conflicte, garantint l'acompanyament en moments

Pla regional per a la prevenció, Control i seguiment de l'absentisme escolar li encarrega, de manera específica, actuacions amb els tutors i la direcció d'estudis per a la intervenció amb alumnes absentistes i les seves famílies en els centres educatius. Quan és necessari, l'educador disposa de potestat per a engegar **programes individuals d'intervenció**, en coordinació amb els serveis socials de base municipals, i fins i tot amb els serveis de protecció a la infància de l'administració regional

Castella la Manxa: 2003

Pla de millora de l'educació secundària obligatòria a Castella la Manxa. Entre totes les actuacions que es recullen en aquest pla per a la millora de la convivència escolar.

Capítol IV. Recull la intenció de dotar els centres de secundària d'un educador social, a fi d'assentar les bases per a un control eficaç dels processos d'absentisme escolar.

Tan sols preveu la incorporació dels educadors socials en els centres que **justifiquin la necessitat d'atendre situacions especialment problemàtiques** de convivència social.

Els criteris són:

- ✓ L'existència al centre d'un percentatge significatiu de població immigrant o de minories ètniques;
- ✓ La ubicació del centre a zones especialment conflictives (pel nivell econòmic, social o cultural);
- ✓ L'existència de situacions significatives d'absentisme escolar i/o de situacions de conflicte al centre.

Castella la Manxa:

Decret 3/2008, de 8 de gener,
de la convivència escolar a Castella - la Manxa i l'acord per la convivència en
els centres escolars.

La regulació estableix que **l'educador social actua sota la dependència directa de l'equip directiu** i en coordinació amb els tutors i l'equip d'orientació, situant-se en el departament d'aquest equip.

Els educadors socials en els centres educatius de Castella - la Manxa duen a terme **tasques de mediació en conflictes, com també d'intervenció i seguiment,**

A més, tal com es recull en el **pla de millora**, les actuacions específiques en matèria d'absentisme que se li encomanen són:

- ✓ El desenvolupament de mesures de coordinació per a assegurar l'assistència regular de l'alumnat a les classes
- ✓ La intervenció davant situacions de dificultat mitjançant accions positives de control i prevenció de l'absentisme escolar.
- ✓ En col·laboració amb les famílies i altres institucions, davant situacions que dificultin la convivència de la comunitat educativa.

Castella la Manxa: Absentisme

Les funcions que s'atribueixen als educadors socials en el **Protocol d'Absentisme** són:

- ✓ Informar sobre indicadors de risc, protocol d'absentisme i actuacions inicials.
- ✓ Canalitzar la informació i coordinar les actuacions conjuntes.
- ✓ Activar i participar en l'engegada de les mesures acordades.
- ✓ Fer el seguiment de l'alumne i la seva família, i reformular les mesures acordades (en cas de persistir la situació d'absentisme).
- ✓ Presentar les programacions que es duran a terme, tant a l'equip del centre com al de serveis socials en el cas d'intervencions conjuntes.
- ✓ Treballar conjuntament amb l'equip docent i l'alumnat la planificació i execució de les actuacions per a l'adquisició d'algunes competències en aquest àmbit.
- ✓ Finalment, els educadors socials, al costat dels professionals de serveis socials, també tenen encomanada la promoció i desenvolupament de recursos i programes, en l'àmbit municipal (mitjançant entitats socials o des dels programes bàsics de la xarxa pública de serveis socials). L'objectiu és oferir espais de participació ajustats a les necessitats dels adolescents amb dificultats de participació escolar.

Castella la Manxa: Convivència

Funcions dels educadors socials en matèria de convivència són:

- ✓ Contribuir a construir les bases de la convivència en el projecte educatiu de centre, mitjançant actuacions específiques recollides en la programació general anual.
- ✓ Aportar nous formats en les normatives de convivència.
- ✓ Incorporar programes de mediació en conflictes.
- ✓ Possibilitar noves formes de convivència al centre consensuades amb tots els implicats en la comunitat educativa.

La incorporació de la figura professional de l'educador social en els centres educatius de Castella - la Manxa no està generalitzada.

El seu plantejament restrictiu és, potser, una de les seves grans limitacions (el percentatge de centres que incorporen educadors és molt petit si es compara amb Extremadura).

A Castella - la Manxa s'aposta tant per la prevenció com per la intervenció en problemàtiques ja establertes que condicionen la possibilitat d'actuacions dels educadors socials.

Andalusia: 2005

L'administració autonòmica andalusa es planteja fer un gir en la seva política educativa en constatar com els nombrosos canvis socials acreixen la complexitat dels centres escolars. Es considera necessari introduir una cultura renovada als centres educatius que faciliti el tractament eficaç del conflicte, a fi de millorar el clima escolar i les relacions de convivència entre els diferents membres de la comunitat educativa.

Decret 19/2007) estableix mesures dirigides a la promoció de la cultura de pau i a la millora de la convivència en els centres educatius, recollint en l'article 36 que :

“els equips d'orientació educativa que atenguin a centres educatius que escolaritzin alumnat que presenti una problemàtica especial de convivència escolar han d'adscriure als seus llocs de treball personal funcionari amb la titulació d'educador social”.

En aquesta llei s'estableixen mesures destinades a l'àmbit educatiu, amb l'objecte d'establir la cultura de pau i no-violència en la nostra societat.

Andalusia: 2007

Llei 17/2007 d'educació d'Andalusia, que assumeix els principis i actuacions anteriors com a part del procés educatiu en la comunitat autònoma.

No serà fins al setembre de 2010 que es dictaran les Instruccions que regulen la intervenció de l'educador social en l'àmbit escolar

En aquestes instruccions es detalla on s'incorpora la figura professional de l'educador social:

en els **equips d'orientació educativa**, en el cas de l'educació infantil i primària,

i en els **departaments d'orientació**, a secundària.

La Conselleria d'Educació justifica la incorporació d'aquest nou perfil professional amb la finalitat **d'establir i millorar les relacions entre el centre i les famílies dels alumnes que presenten problemes greus d'integració**. Els educadors socials assumeixen així funcions d'intermediació educativa i un paper rellevant en les mesures educatives per a la millora de la **convivència**.

Andalusia: Àmbits

Atenent a aquestes bases, els àmbits d'intervenció propis dels educadors socials són:

1. Educació per a la convivència i resolució de conflictes.
2. Prevenció, seguiment i control de l'absentisme escolar.
3. Dinamització i participació familiar i comunitària.
4. Acompanyament i tutoria per a l'alumnat en situacions de risc.
5. Educació en valors i competència social.
6. Intervenció educativa amb minories ètniques i educació intercultural.

Andalusia: Funcions

D'aquests àmbits es deriven les funcions següents:

- ✓ El seguiment de l'absentisme fent d'intermediari entre la família i el centre.
- ✓ La mediació en conflictes i problemes de convivència, en col·laboració amb el professorat.
- ✓ El treball com a mentor de l'alumnat amb dificultats, i la coordinació d'activitats extraescolars per a ell.
- ✓ L'organització d'activitats de formació per a famílies d'alumnes en dificultats.
- ✓ La preparació i desenvolupament de programes socioeducatius, de vida saludable, i també d'activitats d'oci i temps lliure.
- ✓ La realització de programes d'habilitats socials, comunicatives i per a la relació, i també d'educació en valors i d'integració multicultural.
- ✓ La coordinació amb els recursos de la zona per al gaudi de l'alumnat que els requereixi, perquè es troba en situació d'especial dificultat.

Saragossa: PIEE

El Projecte d'integració d'espais escolars (PIEE) sorgeix a mitjan anys vuitanta, en el curs 86/87, com a iniciativa de l'Institut Nacional de la Joventut

Actualment aquest projecte, promogut per l'Ajuntament de Saragossa, compta amb la col·laboració de la Diputació General d'Aragó i la Federació Aragonesa d'Associacions de Pares d'Alumnes (FAPAR). El projecte està present en centres d'educació infantil, primària i especial de Saragossa. També en vint-i-tres centres d'educació secundària de la mateixa localitat, prioritzant un treball d'intervenció socioeducativa per a alumnes amb dificultats d'integració social.

Les característiques que presenten aquests últims són:

- ✓ Índexs alts de fracàs escolar, absentisme i abandó precoç de l'escolarització.
- ✓ Centres situats en zones urbanísticament degradades, amb taxes altes de població immigrant (heterogeneïtat ètnica).
- ✓ Dèficit d'espais de lleure als barris, i de teixit associatiu i institucional.
- ✓ Problemes socials específics de precarització, exclusió, marginació social i actituds predelictives en edats primerenques.

Saragossa: Objectius PíEE

Els objectius que es planteja el Projecte d'integració en espais escolars són:

- ✓ Convertir el PíEE en una alternativa educativa per a l'oci i el temps lliure dels joves escolaritzats de Saragossa.
- ✓ Potenciar els hàbits de participació d'infants i adolescents en les associacions del barri.
- ✓ Complementar la formació de l'alumnat en un ambient menys rigorós que l'acadèmic, fomentant en ells valors de respecte, tolerància i solidaritat.
- ✓ Ajudar a la dinamització de la comunitat escolar organitzant activitats conjuntes entre professorat, famílies i alumnat, permetent rendibilitzar els espais i els equipaments dels centres educatius.

Saragossa: Característiques PíEE

El Projecte inclou **un educador social o animador sociocultural** responsable en cadascun dels centres que conformen la xarxa. També disposa **d'altres persones** que fan tasques complementàries (familiars i professors, entre altres) com també **d'entitats de la comunitat educativa** (associacions juvenils, culturals, veïnals, etc.), que col·laboren en el seu desenvolupament (promovent, per exemple, activitats esportives i culturals).

El Projecte en els centres de primària dirigeix l'atenció als districtes amb unes condicions determinades, i adopta un caràcter molt més preventiu en funció de les característiques socioeconòmiques, culturals i familiars dels destinataris.

Encara que el Projecte a secundària es dirigeix als alumnes matriculats en els centres que pertanyen a la xarxa, és obert a la participació d'altres joves de la ciutat, de manera que es converteix en un nou recurs per a alumnes de centres que no pertanyen a la xarxa del PíEE.

Saragossa: Activitats PIEE

Totes les activitats del PIEE es fan en horari extraescolar, i es classifiquen en:

- ✓ Cursos i tallers, dirigits per monitors especialitzats
- ✓ Equips esportius, que intenten incidir en esports poc difosos o minoritaris (ping-pong, jocs tradicionals, voleibol, futbol femení, etc.)
- ✓ Grups d'activitat, que requereixen més dedicació de l'animador (revistes, grups de rol, grups de ràdio, etc.)
- ✓ Activitats d'aire lliure (excursions, aules de naturalesa, etc.)
- ✓ Activitats de difusió, que es fan en col·laboració amb altres centres (intercentres) o amb les entitats del seu entorn (interassociatives)
- ✓ Ludoteca o sala d'alumnes.

Balears: l'Associació Professional d'Educadors Socials de les Illes Balears

2000

Les anàlisis sobre la institució escolar deixaven a la vista necessitats educatives i socials entre l'alumnat: l'increment de l'absentisme escolar, i les dificultats de convivència als centres educatius eren les més significatives.

Des del principi de l'any 2000, l'Administració autonòmica, en col·laboració amb els ajuntaments, ha dut a terme programes d'intervenció des de serveis socials i coordinats amb els centres escolars. Totes les activitats del PIEE es fan en horari extraescolar, i es classifiquen en:

Alguns exemples són:

- ✓ Programa de prevenció de conductes antisocials
- ✓ Programa d'educació en la solidaritat i la justícia
- ✓ Programa de prevenció de conductes addictives
- ✓ Programa de convivència i resolució de conflictes als centres escolars
- ✓ Programa d'inadaptació curricular i de formació sociolaboral per a alumnes de tercer i quart d'ESO
- ✓ Programa d'intervenció social en medi obert Programa de formació i sensibilització per a mares, pares, professors i alumnes
- ✓ Programa d'acompanyament/intervenció familiar.

Balears: noves experiències que tenen més suport institucional

Programes d'intervenció socioeducativa (PISE). Aquestes iniciatives constitueixen una proposta d'**escolarització compartida** que possibilita una intervenció més global, de manera que contribueixen a una formació més integral de la persona, en atendre el conjunt de les dimensions socials, familiars i educatives de l'alumnat

desembre de 2008 es va engegar el **Programa Experimental per a la millora de la convivència escolar als centres educatius,**

El Programa preveu la intervenció de professionals que treballin en la prevenció amb els alumnes, col·laborant amb els equips directius, els educatius i els serveis socials per a integrar alumnes amb dificultats especials de participació social, facilitant la relació entre l'escola i les famílies.

L'equip de treball del Programa està format per set educadors socials i un treballador social, tots denominats *tècnics d'intervenció socioeducativa (TISE)*

Balears: Convivència

Els objectius que es planteja el Programa són:

- ✓ Millorar la convivència als centres d'educació secundària mitjançant la inclusió de la figura professional de l'educador social.
- ✓ Reforçar la col·laboració entre els centres educatius i les famílies, especialment en els casos en què la situació familiar perjudiqui o entorpeixi el desenvolupament de l'alumne.
- ✓ Aprofitar els recursos comunitaris del lloc on està situat el centre per a ajudar a prevenir situacions de conflicte i resoldre-les.

Els requisits que s'exigeixen als centres escolars per a la seva selecció són:

- ✓ Disposar d'un pla de convivència que afavoreixi la inclusió de tots els alumnes i presentar un programa que integri la figura de l'educador social en el seu pla d'actuacions.
- ✓ L'aprovació del consell escolar i el compromís de l'ajuntament per a aplicar el programa.
- ✓ La ubicació del centre a zones o barris amb dificultats econòmiques, socials i culturals especials.
- ✓ La disposició d'una proposta en ferm per a obrir el centre en horari no lectiu per a acollir activitats socioeducatives.
- ✓ La presentació, per part del centre, d'alguns indicadors significatius, com alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, o alumnes absentistes, entre altres.

Balears: Convivència

Sobresurten les accions següents:

- ✓ Intervencions individuals: per al control i seguiment de l'absentisme, l'acollida dels alumnes i la gestió de la disciplina.
- ✓ Intervencions familiars: implicació de les famílies en la vida del centre escolar.
- ✓ Intervencions en la comunitat educativa: foment de la convivència en coordinació amb el departament d'orientació i els tutors.
- ✓ Intervencions amb la comunitat social, afavorint el treball conjunt entre els agents socials relacionats, i contribuint a millorar la relació del centre educatiu amb l'entorn social.

Les tasques més definides des del principi del projecte i de caràcter més general són:

- ✓ La participació en l'elaboració de propostes de relació entre el centre educatiu i l'entorn social.
- ✓ La prevenció de les situacions de conflicte als centres, potenciar la convivència i efectuar el seguiment dels casos que presenten problemes de convivència i integració social.
- ✓ L'establiment de vincles amb l'alumnat amb més dificultats de participació
- ✓ escolar, incidint tant en l'horari lectiu com en el no lectiu.
- ✓ El seguiment de l'absentisme escolar en col·laboració amb tots els agents relacionats.
- ✓ El reforç a les famílies d'alumnes amb dificultats especials de participació escolar.
- ✓ La col·laboració en activitats de formació de pares i mares d'alumnes amb dificultats especials de participació escolar.
- ✓ La participació en la programació, realització i dinamització d'activitats extraescolars.

Galícia: Moviment de renovació pedagògica de la Nova Escola Galega i el Col·legi d'Educaadores i Educadors Socials de Galícia

Els centres educatius demanen intervencions de caràcter socioeducatiu que ajudin a tractar les dificultats que s'originen en el seu àmbit. Lluny de qualsevol temptació corporativa o excloent entre professionals (docents i educadors socials), s'insisteix en la necessitat de compartir les tasques mitjançant un treball en equip sòlid especialment quan les intervencions s'implementen des de projectes externs al propi centre educatiu. És aquesta perspectiva la que ha motivat la incorporació dels educadors socials en els contextos escolars.

A Galícia s'estan dinamitzant, entre altres, els programes següents:

Programa Dorna: Embárcate Na Saúde

De bo rolo: programa d'habilitats per a la vida

Projecte d'intervenció socioeducativa als instituts del barri de Labañou, a la Corunya

Galícia: Programa Dorna: Embárcate Na Saúde

intervenció preventiva dirigida a la promoció de la salut i entesa des d'una visió integral. El projecte actua sobre els factors de risc i de protecció de la població escolar, especialment en alumnes de secundària.

Aquest projecte introdueix un educador social en la dinàmica interna dels centres educatius. L'educador participa coordinadament amb els departaments i vincula el professorat en diferents accions de manera positiva

Una vegada incorporats els educadors en els centres educatius, principalment de secundària, el programa engega diversos projectes en diferents àmbits: Escolar en el marc de **l'aula**, amb una opció interdisciplinària i transversal en el pla **curricular** per als alumnes de tercer i quart d'ESO. **Extraescolar** per als alumnes de primer cicle de l'ESO, especialment durant els temps en què les famílies emprenen les seves feines.

Entre els anys 2002 i 2007 el programa va passar per un procés de readaptació. El procés en va promoure l'enfortiment en incorporar la comunitat en les seves actuacions, sense perjudici de les seves intervencions en els centres escolars. Des de llavors, les actuacions sobre salut es complementen amb intervencions sobre relacions interpersonals i la convivència, especialment les que van unides al consum de drogues.

Galícia: De bo rollo: programa d'habilitats per a la vida

De bo rollo és un programa experimental dirigit a la prevenció de conflictes (incloent el consum de substàncies tòxiques), iniciat el 2006 en els centres del Concello de Santiago de Compostel·la. Sorgeix a partir de la demanda dels centres educatius públics,

Si bé al principi es va proposar per a alumnes de primer d'ESO, actualment s'estén a la resta de cursos.

Definit com un programa de prevenció universal, el projecte es divideix en tres tipus d'intervencions:

- projecte d'habilitats socials,
- projecte de coeducació i convivència,
- projecte de convivència democràtica en el temps d'esbarjo.

L'objectiu del programa és dotar els alumnes de les destreses necessàries que els permetin afrontar situacions de risc en l'àmbit de les drogues.

Aquestes activitats estan dirigides per educadors socials en col·laboració amb el professorat i el departament d'orientació. Tenen el suport d'institucions que participen en el seu desenvolupament

Galícia: Projecte d'intervenció socioeducativa als instituts del barri de Labañou, a Corunya

Les dificultats de l'adolescència, i els canvis que aquesta produeix en els alumnes de secundària, justifica i motiva aquest projecte, tenint en compte, a més d'aquestes circumstàncies comunes, les peculiaritats de la població concreta del territori d'implementació en aquest barri de la Corunya. Aquest projecte s'emmarca en el programa general de serveis socials d'atenció primària de prevenció i cooperació social. La seva finalitat és promoure i enfortir el teixit social de la comunitat .

Es parteix de la premissa que el centre educatiu no es pot fer responsable de tot el procés d'educació integral dels adolescents. Per això, els serveis socials d'atenció primària i d'atenció especialitzada de l'ajuntament, mitjançant els seus educadors socials, volen atendre les necessitats socioeducatives dels alumnes des de la visió de l'educació no reglada, en coordinació constant amb el centre educatiu i la resta dels recursos socials.

Els objectius que es proposen amb el projecte són:

- ✓ Incrementar les relacions institucionals amb els agents educatius de la zona mitjançant l'establiment de criteris i procediments comuns d'actuació.
- ✓ Aprofundir en els processos d'intervenció davant casuístiques que generen un desajustament sociofamiliar.

Catalunya:

A diferència de les autonomies que hem descrit fins ara, **Catalunya no ha desplegat cap política global que empari la incorporació estructurada dels educadors socials als centres escolars.** Encara més, els ha ignorat com a perfils professionals idonis per a intervenir en l'àmbit escolar, en favor d'altres categories formatives i professionals, en aquest cas els integradors socials.

L'administració educativa ha optat per una diversitat de possibilitats per a materialitzar aquesta incorporació, sempre des del marc de plans específics per a determinats centres, sense institucionalitzar-la com a figura professional, però afavorint-ne la contractació per a gestionar aspectes i problemàtiques concrets.

Catalunya: Antecedents i/o experiències

La contractació puntual o parcial d'educadors socials per part de determinats centres de secundària a partir del finançament extraordinari que representen els **plans de millora de la qualitat dels centres educatius** (PMQCE), a petició explícita dels mateixos instituts gestionant el projecte a partir de la definició d'un pla d'autonomia de centre. És una prioritat que estableix cada IES i no sempre convergeix en la contractació d'un educador social, sinó que s'opta per altres professionals.

La participació en els **plans educatius d'entorn**, habitualment gestionant aspectes concrets d'aquest pla, especialment temes relacionats amb l'absentisme o amb les entitats d'iniciativa social i les associacions. Aquestes actuacions són instruments per a donar una resposta integrada i comunitària a les necessitats educatives, coordinant i dinamitzant accions en els diferents àmbits de la vida dels infants i joves. Es dirigeixen a tot l'alumnat i a tota la comunitat educativa, però amb una sensibilitat especial envers els sectors socials més desfavorits.

Catalunya: Antecedents i/o experiències

La participació en diverses accions del programa **Èxit escolar**, emparat pel Consorci Escolar de Barcelona i amb l'objectiu de reduir els nivells de fracàs escolar. Treballa en dos nivells: en el primer s'ofereix reforç escolar a l'alumnat de cinquè i sisè de primària i al de primer i segon d'ESO, de manera que es dona continuïtat intraetapes i el trànsit a la secundària obligatòria; amb el segon s'ofereixen alternatives per a la diversificació curricular als grups d'alumnes que tenen més dificultats, tenint en compte els recursos del municipi.

A partir de la contractació directa pel centre escolar, o mitjançant **empreses de serveis d'oci** a les quals se subroguen determinades funcions, per a gestionar determinats àmbits de l'espai escolar (transport escolar, menjador i patis) i activitats extraescolars. En aquest cas la seva funció se centra a **ser monitor o assistent**.

Catalunya: Els TIS

En el marc de l'acord entre el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i el Comitè Intercentres del 21 de març de 2006, dins del marc d'un conveni de col·laboració més ampli amb el Departament de Benestar i Família de l'administració esmentada i el Ministeri de Treball i Afers Socials.

Per aquest acord s'engega un pla experimental coordinat des dels serveis educatius integrals del departament, per al desenvolupament d'actuacions d'acollida i integració de persones immigrades i de reforç educatiu. E

l pla no preveia la incorporació d'educadors per al seu desenvolupament, sinó d'**integradors socials**, una categoria laboral i formativa inferior.

Pel que fa a les coordinacions, cada centre estableix els espais on hi haurà el tècnic d'integració social (comissió d'atenció a la diversitat, equips docents, etc.). El seu pla de treball s'integra amb la resta de programacions del centre. Si bé s'admet l'educador en el claustre de professors i les reunions dels cicles escolars, només disposa de veu però no de vot. També pot participar en el pla de formació que el centre estableix per al professorat.

Catalunya: Funcions dels TIS

En el context descrit, s'estableixen les funcions següents per als integradors socials (o educadors socials si accedeixen al lloc de treball) en els centres escolars seguint les directrius de l'acord:

- ✓ Desenvolupar habilitats d'autonomia personal i social amb alumnes “en situació de risc”
- ✓ Participar en la planificació i desenvolupament d'activitats d'integració social.
- ✓ Afavorir les relacions positives de l'alumne amb l'entorn.
- ✓ Col·laborar en la resolució de conflictes.
- ✓ Intervenir en els casos d'absentisme escolar.
- ✓ Acompanyar els alumnes en activitats lectives i extraescolars.
- ✓ Donar suport a les famílies en el procés d'integració social dels joves i els infants.
- ✓ Col·laborar en l'organització d'activitats de dinamització en l'ús del temps lliure i de sensibilització social.
- ✓ Concretar, juntament amb els equips docents corresponents, un pla de treball individual per als alumnes que atén.

Catalunya: Algunes conclusions I

- ✓ En cap cas s'ha optat per una institucionalització de la funció, generalitzant el perfil professional a tots els centres. Constitueix una decisió molt exclusiva de i per a determinats IES i centres de primària.
- ✓ Laboralment i contractualment se situen en unes categories professionals inferiors a les que correspondrien la seva titulació i formació. A això s'uneix el greuge comparatiu respecte al seu règim de dedicació laboral tant pel que fa a professors com a mestres. Si bé s'accepta que participin en determinats òrgans de reunió, queden exclosos de la presa de les decisions.
- ✓ Hi ha una dependència clara respecte al marc escolar, ja que són professionals amb els quals es compta des d'una perspectiva exclusiva de complementarietat, sense assignar-los cap paper de protagonista en pràcticament cap àmbit d'intervenció concret. Els educadors socials perden totalment la seva faceta d'especialista.

Catalunya: Algunes conclusions 2

- ✓ S'accentuen clarament les funcions de promoció de l'oci i animació sociocultural per sobre de les pedagògiques, de planificació, de disseny de projectes, de formació o de responsabilitat.
- ✓ Queden clarament relegats a intervencions sobre alumnes amb dificultats especials d'intervenció educativa. No treballen des del marc de la normalització ni pràcticament, a excepció de l'àmbit extraescolar, amb el gran grup.
- ✓ Estan sotmesos al lliure arbitri de les prioritats que cada centre estableix en el seu marc de pla de millora de la qualitat educativa. Desapareixen com a perfil professional, ja no únicament clau, sinó ni tan sols necessari en el marc de les noves demandes i problemàtiques que troba l'àmbit escolar.
- ✓ Contractualment predomina la temporalitat i la dependència dels convenis dels centres escolars amb l'Administració pública. Moltes vegades el seu marc laboral queda supeditat a una entitat de serveis externa al centre escolar, i a la qual aquest subroga el lloc de treball.